

পাতনি :

শীতত বাগিচা শুৱনি কৰা ফুলবোৰৰ ভিতৰত গ্লেডিঅ'লাছ বা শূৰ্ড লিলি অতি মনোমোহা। পুষ্পমঞ্জৰীত বিভিন্ন ৰঙেৰে শাৰী-শাৰীকৈ, বিপৰীতমুখী উলম্বিকভাৱে ইয়াৰ ফুলবোৰ ওলমি থাকে। ফুলবোৰ চুপি সদৃশ আৰু পাহিৰ দাঁতিবোৰ টো খেলা। ইয়াক মূলতঃ কাটফ্লাৱাৰ হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰা হয় যদিও বেডিং প্লেণ্ট হিচাপেও ইয়াৰ যথেষ্ট চাহিদা আছে।

মৰুৱা আৰু আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় বজাৰত গ্লেডিঅ'লাছৰ যথেষ্ট চাহিদা আছে। অসমৰ জলবায়ু ইয়াৰ খেতিৰ বাবে উপযোগী। অসমকে ধৰি উত্তৰ-পূব ভাৰতৰ বিভিন্ন ৰাজ্যত গ্লেডিঅ'লাছৰ খেতি শীতকালত কৰা হয় যদিও পাহাৰীয়া অঞ্চলত এই ফুল গ্ৰীষ্মকালত হয়।

জাত নিৰ্বাচন :

অসমৰ বাবে উপযোগী গ্লেডিঅ'লাছৰ জাতসমূহ হ'ল ন'ভালাক্স, আমেৰিকান বিউটি, ধনবন্তী, সূচিৱা, বেড্‌কেনডিমেন, সূৰ্যকিৰণ, পি-১৬-১, ময়ূৰ, হোৱাইট প্ৰছপাৰিটি, চান্দনি, চানী ব'য়, ফ্ৰেণ্ডচীপ, কপাৰ কিং, অগ্নিৰেখা, মোহিনী, স্পাইদাৰ গ্ৰীন, টাইগাৰ ফ্লেম ইত্যাদি।

ৰোপণ সামগ্ৰী :

ব্যৱসায়িক ভিত্তিত ফুলৰ উৎপাদনৰ বাবে ৰোপণ সামগ্ৰী হিচাপে স্থূলকাণ্ড বা কৰ্ম (Corm) ব্যৱহাৰ কৰা হয়। এই কৰ্ম হৈছে মাটিৰ তলৰ ভাগত গছৰ গুৰিত ডাঙৰ হোৱা আলুসদৃশ টান স্থূল কাণ্ড। ফুল কটা বা ফুল মৰহাৰ পাছত একোজোপা গছৰ গুৰিত সাধাৰণতে জাতভেদে এটা বা ততোধিক কৰ্ম উৎপাদন হ'ব আৰু লগতে থোপাকৈ সৰু সৰু অসংখ্য বগৰীসদৃশ কৰ্মলৈ হয়। পূৰ্ণ কৰ্মৰ আকাৰ সাধাৰণতে ২.৫ৰ পৰা ১০ ছে.মি. পৰ্যন্ত হ'ব পাৰে। কৰ্মৰ উৎপাদন এই কৰ্মলবোৰৰ পৰাই হয়। কৰ্মলবোৰক সাধাৰণতে তিনিটা ভাগত ভগোৱা হয়। যেনে-ডাঙৰ (১.০ ছে.মি. ব্যাসাৰ্ধ) মজলীয়া (>০.৬ ছে.মি. ব্যাসাৰ্ধ) আৰু সৰু (>০.৬ ছে.মি. ব্যাসাৰ্ধ)। এই কৰ্মলবোৰৰ পৰা ফুল দিয়া কৰ্ম উৎপাদন হ'বলৈ হ'লে কৰ্মলবোৰ ঘনকৈ অৰ্থাৎ ৩-৫ ছে.মিটাৰ ব্যৱধানত, নলাত শাৰী শাৰীকৈ পুতিব লাগে আৰু অতি কমেও দুটা ঋতু কৰা দৰকাৰ। প্ৰতি বছৰে গছ মৰহি যোৱাৰ পাছত কৰ্মবোৰ উঠাই পুনৰ সময়মতে ৰোপণ কৰিব লাগে। কৰ্মলবোৰ ২ বছৰ ৰোপণ কৰাৰ পাছত মধ্যমীয়াৰ পৰা ডাঙৰ আকৃতিৰ কৰ্ম হয় আৰু ইয়াক ফুল দিয়াৰ পূৰ্বৰ ষ্টক হিচাপে বিবেচনা কৰা হয়।

কৰ্ম বোৱাৰ প্ৰস্তুতি :

আগষ্ট মাহৰ শেষৰ ফালে হিম ঘৰৰ পৰা কৰ্মবোৰ উলিয়াই আনি সিহঁতক সম্পূৰ্ণ এমাহ কাল সাধাৰণ পৰিৱেশত ৰাখিব লাগে। এই অৱস্থাত কৰ্মৰ গাৰ টান আবৰণবোৰ গুচাই ০.৩ শতাংশ শক্তিৰ বেভিষ্টিনত শোথন কৰি ল'ব লাগে। ইয়াৰ পাছৰ পৰ্যায়ত কোনো বন্ধ কোঠাত বালিৰে ২ ইঞ্চিমান ওখকৈ বেড্ কৰি কৰ্মবোৰ বালিত গাত গা লগাই গজালি মেলিবলৈ পেলাই ৰখা হয় আৰু মাজে-সময়ে পাতলিয়াকৈ পানী ছতীয়াই থাকিলে দুসপ্তাহমানৰ ভিতৰতে কৰ্মবিলাকৰ পৰা ২ ছে.মি. মান দৈৰ্ঘ্যৰ গজালি ওলায়। এনে অৱস্থাতে কৰ্মবিলাক নি মূল পথাৰত পোতাৰ উপযুক্ত সময়।

ৰোপণ পদ্ধতি : গ্লেডিঅ'লাছ ফুলৰ কৰ্মবোৰ বোৱাৰ ১৫-২০ দিনৰ আগতে মাটিদৰা ভালদৰে চহ কৰি মৈয়াই সমান কৰি ল'ব লাগে। কৰ্মবোৰ সাধাৰণতে শাৰী শাৰীকৈ নলা কৰি ১০-২৫ ছে.মি. ব্যৱধানত বোৱা হয় আৰু ৪৫ ছে.মি. মান শাৰীৰ পৰা শাৰীৰ দূৰত্বত প্ৰায় ৮-১০ ছে.মি. দৈৰ্ঘ্য ৰোপণ কৰা হয়। বোৱাৰ আগতে কৰ্মবোৰৰ গাৰ পৰা শুকান বাকলিবোৰ (Tunic) আঁতৰাই ইয়াক ০.৩ শতাংশ শক্তিৰ বেভিষ্টিন বা ৰিড'মিলত ডুবাই থৈ ছাঁত শুকাই ল'লে কৰ্ম গেলা আৰু ফিউজেৰিয়াম বেমাৰৰ পৰা হাত সাৰিব পাৰে। ৰোপণৰ বাবে কৰ্মবোৰ ৩-৫ ছে.মি. ব্যাসৰ হ'ব লাগে। ডাঙৰ আকাৰৰ কৰ্মবোৰ লগাবলৈ একোখন বেড্ৰ আকাৰ বহলে ১.২৫ মি. আৰু দীঘলে সুবিধা অনুসৰি হোৱা আৱশ্যক।

কৰ্ম বোৱাৰ আগতে ৪৫ ছে. মি. দূৰত্বত একোটাকৈ খলি কৰা হয়। এই খলিতে জৈৱিক সাৰ, নিমসাৰ, খলিহৈ আদি প্ৰতি বগমিটাৰত ২ কে.জি. হিচাপত মিহলাই গজালি মেলা কৰ্মবোৰ ১০-১৫ ছে.মি. ব্যৱধানত পোতা হয়। এইদৰে কৰ্মবোৰ পোতোতে খলিৰ আখালৈকে মাটি পূবোৱা হয়। বাকী অংশ বোৱাৰ ১ মাহৰ পাছত যেতিয়া গছবোৰ বাঢ়ি ১৫ ছে.মি. দৈৰ্ঘ্য হয় তেতিয়া ৰাসায়নিক সাৰ প্ৰয়োগ কৰি ভূমিৰ সমানকৈ খলবোৰ পোতা হয়। পাছত গছবোৰ লহপহকৈ বাঢ়ি যেতিয়া ২০ ছে.মি. মান হয় তেতিয়াই গছৰ গুৰিত ওখকৈ ভেটি কৰি দিব লাগে।

বোৱাৰ সময় : গ্লেডিঅ'লাছৰ খেতিৰ বাবে বোৱাৰ উপযুক্ত সময় হৈছে অক্টোবৰ মাহৰ মাজভাগৰ পৰা নৱেম্বৰৰ শেষ ভাগলৈ। অৱশ্যে ইয়াক ডিচেম্বৰ মাহলৈকে লগাব পাৰি।

সাৰ প্ৰয়োগ : মাটিদৰা সাৰুৱা নহ'লে এই ফুলৰ খেতিত যথেষ্ট পৰিমাণৰ গোবৰ, পচন সাৰ তথা জৈৱিক সাৰ প্ৰয়োগ কৰি উৎকৃষ্ট মানৰ ফুল পাব পাৰি। খেতিৰ বাবে অনুমোদিত সাৰৰ পৰিমাণ তলত দিয়া ধৰণৰ –

সাৰৰ নাম	পৰিমাণ (প্ৰতি বগমিটাৰত)
ইউৰিয়া	৮৫ গ্ৰাম
একক ছুপাৰ ফচফেট	১৬৫ গ্ৰাম
মিউৰেট অব পটাছ	১২৫ গ্ৰা

শস্য বক্ষা :

(১) ফিউজাৰিয়াম উইল্ট বা হালধীয়া পৰা ৰোগ :

(Fusarium wilt) : ভেঁকুৰৰ দ্বাৰা সংক্ৰমিত ই গ্লডিঅ'লাছৰ এটি মাৰাত্মক ৰোগ। মাতৃ কৰ্ম (**Corm**)ৰ গাত লাগি থকা নাইবা মাটিৰ পৰা অহা ফিউজাৰিয়াম নামৰ ভেঁকুৰে সাধাৰণতে প্ৰাথমিক অৱস্থাত কৰ্ম আক্ৰমণ কৰাৰ ফলত আক্ৰান্ত গছৰ পাতবোৰ চুটি, বক্ৰাকাৰ হৈ হালধীয়া নাইবা শুকুৱাৰ দৰে হৈ হাউলি পৰে। হালধীয়া পৰা লক্ষণটো সৰ্বপ্ৰথম বুঢ়াপাতৰ আগ ভাগত পৰিলক্ষিত হয় আৰু ক্ৰমান্বয়ে তলৰফালে গোটেই পাতখনলৈ বিয়পি পৰে। পিছত আক্ৰমণৰ প্ৰকোপ বৃদ্ধি পোৱাৰ লগে লগে গছবোৰ লেবেলি মৰহি যায়।

প্ৰতিকাৰ :

কৰ্মবোৰ ৰোৱাৰ সময়ত আৰু খান্দি উঠোৱাৰ পিছত শুকুৱাই হিমঘৰত (Cold storage) সংৰক্ষণৰ বাবে থোৱাৰ আগমুহূৰ্তত কাৰবেনদিজিম (০.২%) নাইবা কেপটান (০.২৫%)ৰ মিশ্ৰণত আধাঘণ্টামান তিয়াই শোষণ কৰি ল'ব লাগে। একে দৰব অৰ্থাৎ কাৰবেনদিজিম ২ গ্ৰাম নাইবা কেপটান ৩ গ্ৰাম প্ৰতি লিটাৰ পানীত মিহলাই তৈয়াৰ কৰা মিশ্ৰণ বেমাৰে আক্ৰান্ত গছৰ গুৰিৰ মাটিত ৭-১০ দিনৰ অন্তৰে অন্তৰে ঢালিব লাগে।

জৈৱিক নিয়ন্ত্ৰণ কাৰক হিচাপে ট্ৰাইক'দাৰ্মা ভিৰিডি (Trichoderma viride) (২০ গ্ৰাম প্ৰতি লিটাৰ পানী) কৰ্ম শোষণ আৰু ৰোৱাৰ সময়ত মাটিত প্ৰয়োগ (৫০০০ গ্ৰাম প্ৰতি বৰ্গমিটাৰ) কৰিও এই বেমাৰ প্ৰতিৰোধ কৰিব পাৰি।

(২) মোৱা পোক : মোৱা পোকে ফুলবোৰৰ কুমলীয়া পাহিসমূহৰ বস শুহি খায় আৰু আক্ৰমণৰ মাত্ৰা বেছি হ'লে পাহিবোৰ ওপৰ ফালৰ পৰা শুকাই আহে। এই পোকে সাধাৰণতে গ্লডিঅ'লাছত হোৱা ভাইৰাচজনিত ৰোগসমূহৰ প্ৰধান কাৰক হিচাপে কাম কৰে।

(৩) শোহনী পোক : শোহনী পোকে ফুল, ফুলৰ ঠাৰি আৰু কুমলীয়া পাতৰ বস শুহি খায়, আক্ৰান্ত ফুলবিলাক কোঁচ খাই পৰে আৰু ঠাৰিডাল শুকাই বগা বৰণৰ হৈ পৰে।

প্ৰতিকাৰ : দুয়োবিধ পোকৰ বাবে মালাথিয়ন ৫০ ইঃ চিঃ নাইবা মিথাইল পেৰাথিয়ন ৫০ ইঃ চিঃ নামৰ ঔষধৰ ১ মি.লি. প্ৰতি লিটাৰ পানীত মিহলাই এসপ্তাহৰ অন্তৰে অন্তৰে স্প্ৰে কৰিব লাগে।

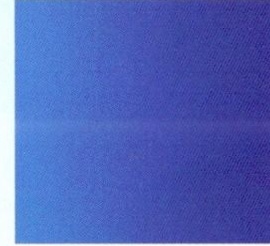
মুণ্ডতহিছে

ড° প্ৰীতি হাতীবৰুৱা, ড° নিৰ্মল মজুমদাৰ

ড° সুনীল কুমাৰ বড়া, শ্ৰীঅঙ্গনা শৰ্মা

গ্লডিঅ'লাছ

কৰ্ম উৎপাদনৰ বিভিন্ন দিশ

উদ্যান শস্য আৰু খাদ্য সংসান সঞ্চালকালয়, অসম
খানাপাৰা, গুৱাহাটী-২২

Directorate of Horticulture & Food Processing, Assam
Khanapara, Guwahati - 22

উদ্যান শস্য গৱেষণা কেন্দ্ৰ
অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়, কাঁহিকুছি, গুৱাহাটী-১৭

জলসিঞ্চন : গ্লডিঅ'লাছ ফুলৰ উৎকৃষ্ট উৎপাদন জলসিঞ্চনৰ ওপৰত যথেষ্ট নিৰ্ভৰশীল। সেয়েহে ফুল ৰোৱাৰ পাছৰে পৰা মাটিডবা সদায় পানীৰে সংপৃক্ত হৈ থাকিব লাগে। মাটিৰ গঠনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি পানী যোগানৰ পৰিমাণৰ তাৰতম্য হ'ব পাৰে। সেয়ে হ'লেও ১০ দিনৰ মূৰে মূৰে ভেটি বুৰি যোৱাকৈ একোটা জলসিঞ্চনৰ অতি আৱশ্যক হয়। এই প্ৰক্ৰিয়া ফুল চপোৱাৰ আগমুহূৰ্তলৈকে অব্যাহত থাকে। ফুল কটাৰ পাছত ৪৫ দিন পৰ্য্যন্ত কোনো ধৰণৰ জলসিঞ্চনৰ ব্যৱস্থা কৰিব নালাগে। এনে কৰিলে কৰ্মবোৰ সোনকালে পূৰ্ণ নহয়।

অন্যান্য দিশ : গছৰ শ্ৰীবৃদ্ধি, উন্নত মানৰ ফুল আৰু ভাল কৰ্মৰ উৎপাদনৰ বাবে কৰ্ম ৰোৱাৰ আগতে ২৫০০ পি পি এম (২.৫ গ্ৰাম একলিটাৰ পানীত) শক্তিৰ জিবাৰেলিক এচিডৰ মিশ্ৰণত কৰ্মবোৰ কিছুসময় ডুবাই ৰাখিব লাগে। ইয়াৰ উপৰি কৰ্মবোৰ ২০০০ পি পি এম শক্তিৰ 'ইথবেল'ত ডুবাই ৰাখিলে কৰ্মে উৎপাদন বৃদ্ধি পায়।

কৰ্ম উৎপাদন আৰু সংৰক্ষণ : কৰ্ম চপোৱাৰ বাবে এপ্ৰিলৰ পৰা মে মাহৰ দ্বিতীয় সপ্তাহলৈকে উপযুক্ত সময়। গছৰ পাতবিলাকে যেতিয়া ৰং সলাই হালধীয়াৰ পৰা মুগা বৰণ হৈ শুকাবলৈ ধৰে তেতিয়া কোৰেৰে সৈতে কৰ্ম আৰু কৰ্মেৰবিলাক খান্দি উলিয়াই ৰ'দত শুকাবলৈ দিব লাগে। এসপ্তাহৰ পাছত কৰ্মবোৰ ভালকৈ পৰিষ্কাৰ কৰি ০.২ শতাংশ শক্তিৰ বেনলেটৰ মিশ্ৰণত কিছু ডুবাই কিছু সময় শুকাবলৈ দিব লাগে। শুকোৱাৰ পিছত কৰ্ম আৰু কৰ্মেৰবিলাক পৃথক পৃথককৈ জাত অনুসৰি সৰু সৰু বস্ত্ৰত ভৰাই (২০ কে জি) ৩ মাহৰ বাবে হিম ঘৰত ৰখাৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।